

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

—

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.

V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Shod neodvisnih kandidatov v Ljubljani.

Na soboto zvečer ob 8. je sklical neodvisni meščanski volilni odbor shod volilcev mesta Ljubljane v Mestnem domu. Ob napovedani uri je bilo zbranih v dvorani okrog 600 volilcev, pripadajočih vsem slovenskim strankam, poleg njih pa tudi nekaj mladičev, ki so prišli na shod z edinim namenom, da bi shod razbili. Ta njihov namen se jim ni posrečil, in shod se je izvršil brez hujšega — tupatam hrupno ugovarjanje nekaterim govornikom in nekaj nesanih medklicev, kateri naj bi bili dovtipni, to je bilo vse, kar je na shod poslala Tavčarjeva klika.

V imenu neodvisnega meščanskega volilnega odbora otvori shod ljubljanski meščan in posestnik g. K o r z i k a in podeli besedo kandidatu g. primariju dr. V i n k o t u G r e g o r i č u. Njegov govor prinašamo v celoti. Zborovalci so z največjim zanimanjem sledili govornikovim izvajanjem in mu tupatam živahno pritrdjevali, ob koncu pa je bilo odobravanje splošno in videlo se je, da je govornik govoril volilcem prav iz srca.

Nato da predsednik besedo drugemu kandidatu gospodu dr. V l a d i m i r j u R a v n i h a r j u, katerega govor priobčimo v celoti v jutrnji številki, o katerem pa že rečemo danes, da tako izbornega govora že nismo čuli kmalu v Ljubljani. Pred temi jasnimi, odločnimi, krepkimi, a vendar nikakor ne žaljivimi besedami, ki so padale kakor kladivo na nakovalo, se je moralo vse ono nesramno zavijanje in pačenje resnice, s katerim je skušal „Slovenski Narod“ postaviti osebo g. kandidata na sramotni oder pred slovensko javnostjo in v prvi vrsti pred slovenskim Sokolstvom, razbliniti v nič kakor megla, ko pritisne nanjo krepk severnjak, in uverjeni smo, da je moral biti o izkrenosti in resničnosti teh izvajanj prepričan vsakdo, kdor ni prišel na shod z edinim namenom, zanikati vse, kar se bo tu govorilo. Burno odobravanje in pritrdjevanje med govorom in potem pa ono dolgotrajno ploskanje ob koncu in navdušeni živio-klici so bili najjasnejši dokaz, da je govornik popolnoma dosegel svoj cilj — prepričati zborovalce o neskaljeni čistosti in neoporečnosti svojih namenov in sredstev v njih dosegu.

Nato se je priglasi k besedi g. A n ž i č, ki je v kratkih besedah povedal, da se strinja z izvajanjem obeh kandidatov ter ju priporočal v izvolitev. Dočim so odpo-

slanci dr. Tavčarjeve klike med govorom obeh kandidatov, prisiljeni po nepobitnosti njihovih izvajanj, molčali ali celo pritrdjevali, je med govorom g. Anžiča izbruhnil na dan ves njihov tako težko pritajevani namen, motiti ali celo razbiti shod. Vpitje in krik, nesani dovtipi, žaljivke, da ne rečemo naravnost psovke, so se vsipale iz njihovih ust, kakor iz vreče, in vse je dišalo po oni gnojnici, katera se pretaka po glasilu dr. Tavčarjevega klikarstva. Ali kakor smo že rekli, namen razbiti shod se jim je ponesrečil.

Dasiravno ne tako neotesano, a vzlic temu nič manj nedostojno je bilo obnašanje te klike med govorom nadaljnjega govornika g. R o š t a n a, ki je vsvojem govoru očrtal želje in zahteve uradništva. Ker tudi ta govor priobčimo v celoti, se danes ne bomo spuščali v govornikova razmotrivanja.

Ker se nato ni nihče več oglašil k besedi, je predsednik zaključil shod.

Ali da, priglasi se je pač nekdo k besedi, katerega poznamo, da mu v resnici ni bilo na tem, da bi bil govoril, ker kaj takega se na takem shodu še nikdar ni upal, in uverjeni smo, da je mož nalašč čakal toliko časa s svojo priglasitvijo, da je bil shod že zaključen, češ da bi se potem moglo poročati o terorizmu itd. G. P u s t o s l e m š e k u ni bilo za govorjenje, kajti če bi bil hotel govoriti, bi se bil priglasi prej, ne pa potem, ko je predsednik že izrekel besede, da zaključuje shod. Prepričani smo, da se bo bridko pritoževal v „Slov. Narodu“, da se ga ni pustilo govoriti, vemo, da bomo čitali o velikanskem „strahu“, ki ga je imel meščanski volilni odbor pred njegovimi „ugovori“, ali vemo tudi, da je ta dovtip tako star, da ga g. Pustoslemšek ni iznašel — porabil ga je že marsikdo, da je mogel kaj — pisati.

Ravno tako je tudi z g. K o e m u r j e m, ki je tudi čakal zatvoritve shoda, da je nastopil, samo sto razliko, da je kot socialni demokrat pokazal nekoliko več samozavesti in energije, kakor pa g. Pustoslemšek. Ker je bil shod že zaključen, je otvoril g. K o e m u r nov volilni shod ter imenoval svojega sodruha g. V i č i č a predsednikom. Volilci so sicer večinoma že odšli, imel je le še kakih sto poslušalcev in tem je povedal, kar smo že čuli na vsakem socialnodemokratskem shodu, kolikor se jih je vršilo v novejši dobi. Novega ni povedal nič, in njegovi šlagerji so tako stari, kakor je star socialni demokratizem. In če bi bil g. Koemur nekoliko boljše poslušal izvajanja

obeh kandidatov, bi bil izpoznal, da je bil ves njegov nastop popolnoma nepotreben, kajti oba kandidata sta v svojih programih obširno in jasno obrazložila svoje stališče napram vsem onim socialnim, gospodarskim in kulturnim zahtevam ljudstva, o katerih je tudi on govoril. O „klerikalizmu“ obeh kandidatov, ki je seveda pri še navzoči dr. Tavčarjevi kliki izzval mnogo odobravanja, se ne bomo prerekali z g. Koemurjem, možem volilcem, ki znajo samostojno misliti in ceniti jasne in odločne izjave obeh kandidatov, zadostujejo te izjave, ker sta jih podala — m o ž a !

Ker se po g. Koemurju ni nihče več oglašil, tudi Pustoslemšek ne, se je nato zaključil tudi ta „drugi“ shod.

Ako naj odgovorimo na vprašanje o splošnem vtisu volilnega shoda neodvisnega meščanstva, moramo reči, da smo z njegovim izidom popolnoma zadovoljni. Prepričani smo, da bo ta shod obrodil najboljši sad, uverjeni smo, da se s tem shodom začne v Ljubljani novo življenje, da je prav blizu oni čas, ko se bo končno porušilo teroristično gospodovanje maloštevilne klike dr. Tavčarjeve in njegovega priveska. Meščanstvo se je naveličalo nositi ta nasiljeni jarem in trdno upamo, da ga bo dne 28. t. m. popolnoma streslo s sebe.

Govor kandidata dr. Vinkota Gregoriča.

Cenjeni volilci!

Predstavim se Vam kot kandidat za deželni zbor. Da veste takoj, koga imate pred seboj, izjavim, da sem popolnoma neodvisen kandidat, samostojen, nevezan na nobeno stran. Pred vsem vam pa sporočam, da sem dobil danes z Dunaja veselo vest, da je sistirano vračanje potresnega posojila toliko časa, dokler ne bo rešena vloga društva hišnih posestnikov v Ljubljani in da je upanje, da bo ugodno rešena ta vloga, ki zahteva, da se odgodi vračanje potresnega posojila za 15 (petnajst) let. (To naznanilo je napravilo med poslušalci veliko senzacijo in z burnim odobravanjem so dali duška svoji hvaležnosti govorniku, ki s svojim neumornim delovanjem dosega tako lepih uspehov.)

LISTEK.

Čuden človek.

Iz tujih krajev je bil; živ krst ga ni poznal, ko se je pokazal v našem trgu. In tujec je postal vsem tistim, ki so se po čudni in nepravilni navadi imenovali njegove znanee: nihče se ni jokalo za njim, ko je šel.

Zakaj molčeč tovariš je bil, in bal se je kramljačev. Redkokdaj si je strigel lase, brade pa sploh nikoli. Sam zase je živel; veseljaška omizja in shodi za obiranje ljudi so mu bili to, kar je vragu krst. Ali se potemtakem čudite, da ga niso marali? Jezili so se nanj, tiščali so glave na kup in so kovali čudne pravljice o njem, a podobne so si bile te bajke v eni stvari: v tem, da nobena ni bila resnična.

Zvečer je zahajal v gostilno, ki je niso posečali rodoljubi. V temen kot je sedel, pa je naročil. Potem je pil in pil in je temno strmel v zamazano okno, bodisi da je bilo čez dan ali zvečer. Suh in prepaden je že bil tiste dni in težke skrivnosti so ležale v gubah njegovega obraza; toda videlo se je, da je bil bivše čase krasen mož.

Včasih sta sedela skupaj, on in sodnik Kobencelj, ki so mu skovali priimek, da je Don Čarajo. Tudi go-

vorila sta tuintam. In ker je bil sodnik dober starec, ga je čudak Fortuna maral, kolikor jo sploh mogel marati ljudi.

Tisti večer je bil pa nemalo vinjen; glava se mu je majala na plečih, slina se mu tekla po bradi in krvavo so zrle njegove oči. Naenkrat je ustavil ua licu sodnikovem srep in polblazen pogled, in kar na vsem lepem je izpregovoril:

„Veste, gospod Kobencelj, nekaj vam bom povedal nocoj: tako vam hočem povedati, kakor šivemu Bogu. Kakor izpovedniku, nič drugače se vam ne bom razodel. Zakaj težko mi je nositi to reč s seboj; in komurkoli je razkrijem, vsak bi me obsodil, ali pa bi se smejal, ker bi me ne razumel. Vi ste pa dober človek: vi me ne boste sodili, ker me boste razumeli. Zato vam povem, vam edinemu, česar ljudje ne vedo, da leži skrito in neznano nad mojim žalostnim življenjem.

„Nemara ste čitali v časopisih, ko se je zgodilo. Čitali ste morda o nekem Frljugu. Trgovec je bil tam, kjer sem služboval, preden sem prišel v ta kraj. Pred štirimi leti... Takrat sem bil še mlad, bi rekel skoraj, in čisto drugačen, nego sem sedaj; kaj ne, da se mi ne pozna? — Tisti Frljuga je bil torej moj znanec. Čuden možicelj, smešen in neroden, debel kakor pujssek in ves rdeč v obraz. Ampak drugače dobra duša; prijatelja sva bila in marsikaj sva doživela skupaj.

„Njegova nesreča je bila ta, da je imel lepo ženo. Po pravici rečeno, prav lepa ni bila, in ne vem, kaj mi je prišlo tistikrat na um. Veste meni so ugajale takšne drobne in melanholične, vitke kakor misli, otožnih oči in z vzdihljeji na jeziku. Norec sem bil, to se mi pozna še dandanašnji. No, ona je bila vsa drugačna: polna je bila, krepka, trezna, in pametna; rajša je govorila o kokoših, kakor o poetih. Toda goste črne obrvi je imela; skoraj da so se strinjale nad nosom. In v vseh njenih kretnjah, v vseh črtah njenih udov je ležalo nekaj, kar je dražilo barbara.

„Mene je imela rada; tako seveda, spodobno, kakor se spodobi ženi prijatelja, nič bolj nič manj. Toda mož Frljuga — à propos — ali se vam ne vidi, da je že v tem imenu samem zapisana vsa usoda? — ta človek je bil blazno zaljubljen v svojo ženo. Ljubil jo je še tiste dni čudak, peto leto po poroki. Otrok nista imela.

„Nekega dne se je odpravil siromak Frljuga na lov. In še druga pota je imel obenem, rekel je, da se pred drugim popoldnevom ne vrne.

„Vrag vedi, kako se je zgodilo: dolgčas mi je prišlo zvečer po uradni uri, čudna misel me je zagrabila in odpravil sem se h gospe Štefki Frljugovi, da jo zapeljem. In zares sem jo zapeljal. Ali veste gospod sodnik, kako se zapeljavajo ženske? Mi mislimo, da je ženska angelj,

Politično mišljenje moje je demokratično. (Živio!) Zmagati mora spoznanje, da ima vsak stan eksistenčno pravico v človeški družbi, in da se ne sme nobenega kot manj vrednega prezirati in mu kratiiti te njegove pravice. Vsak stan ima svoje pravice, pa tudi svoje dolžnosti napram samemu sebi in drugim, in ravno v tem spoznanju je pogoj skupnega harmoničnega delovanja v korist dežele, v korist vsega prebivalstva. (Odobranje.)

Dosedaj ni bilo tako. Odbacnili so se od deželne uprave direktno stanovi, (Res je!) oni stanovi pa, ki so imeli deželno upravo v rokah, so se hujskali sistematično eden proti drugemu in sicer s tako doslednostjo, da je postal političen boj v naši deželi skoraj boj osebe proti osebi. (Tako je!) Nastale so neznosne razmere, katerih naša mala dežela več prenašati ne more. Politični boj prenesel se je na gospodarsko polje. To pa pomeni za našo ubogo deželo naravnost uničenje blagostanja. (Tako je!) Takega boja ne moremo prenašati. Premaloštevilni in prešibki smo. Umevno, da pri takem osebnem boju, v katerem se skuša od strani posameznih političnih strank politično neljuba oseba neusmiljeno uničiti — o tem bi lahko naši trgovci in obrtniki marsikatero povedali — ni mogoče misliti na rešitev še tako nujnih socialnih in kulturnih vprašanj, ni mogoče misliti na pereče vprašanje o uredbi deželnih financ.

V naši deželi se vsled žalostnih političnih razmer že veliko let ni ničesar zgodilo. Sedaj bodo vse te potrebe stopile z elementarno silo na dan v deželi, kjer v zadnjem času ni bilo nobenega smisla za brzdanje osebnih strasti v korist javnemu blagru.

Kmet je bil nahujskan proti meščanu, meščan proti kmetu, obrtnik in trgovec sta imela najtežje stališče, kajti vsak je bil tako rekoč na proskripcijski listi. (Res je!) Nobena stranka ni temu ugovarjala, kajti tako postopanje je bilo le njej v korist in skoraj eksistenčni pogoj. (Odobranje.)

Neodvisnega politika, ki bi brez ozira povedal svoje mnenje, ni bilo, in ravno to me je privedlo, da sem prevzel ponujeno mi kandidaturu kot neodvisen kandidat. Ne osebna korist ali častihlepnost me je privedla do tega sklepa; privedla me je ljubezen do lepe naše domovine, ki tako nujno potrebuje miru za svoj, socialni gospodarski in kulturni razvoj. (Živio!)

V teh treh točkah bode imel bodoči deželni zbor, ko se njegovo zastopstvo pravično uredi, velikansko gradivo za uspešno delovanje.

Rešitev socialnega vprašanja je temelj vsakemu gospodarskemu delovanju. — Brez tega je vsako delo le polovičarsko. (Živahno odobranje.)

V treh momentih življenja smo si vsi ljudje enaki. Nagi in pomoči potrebni pridemo vsi na svet, boli nas vse enako, cesarja isto tako kakor reveža, in kadar postanemo slabotni ali stari, smo zopet navezani na tujo pomoč. Ti trije momenti nam začitajo pot za socialno delovanje. Skrb za otroke in mladino, ako starši ne morejo skrbeti za otroke, da se ne pokvarijo na duši in telesu, je dolžnost javnosti, in dežela je poklicana na korakati na čelu vsaki taki akciji. (Tako je! Živio!)

To je najmanj, kar sme zahtevati tako nesrečno bitje od javnosti, od človeške družbe. Koliko eksistence bi se rešilo, koliko staršev bi mirno zatisnilo oči, ko bi vedeli, da je vsaj nekaj preskrbljeno za njih ljubše na svetu. Kaj pa je naša dežela za rešitev tega vprašanja storila? (Nič!) Nekaj ustanov za privatne zavode in pa tisti nesrečni oddelek za korigende v prisilni delavnici. To je vse, drugega nič. (Res je tako!)

pa ima bolj vroče meso od nas samih. Enkrat sem čital aforizem: Najpoštenjša ženska ima takorekoč sto trenutkov v dnevu, ko je zmožna, da pade, in vsaj deset trenutkov, ko sama želi, da bi kdo prišel, in tako dalje. Vi pač nesodite tako pesimistično; vi niste nikoli zapeljivali, kaj? Hahaha! No vidite, potem vas tudi ne zanimajo podrobnosti one komedije. S kratka: zadovoljen sem se vrnil ob treh zjutraj domov, spat sem legel in samemu hudiču bi ne bil verjel, da me je prišel buditi, češ: Jaz peklensček sem tiščal krepplje v tvoje delo, o Fortuna, in sem napravil, da se Frljuga v temle hipu vrača domov...

„Ampak pol ure za tem je prišel k meni. Tak je bil, kakor stena, izgubljenih oči. Ustnice so mu drgetale in kar ni moglo govoriti. Dal sem mu konjaka; čudno se mi je zdelo, da si venomer ogleduje roke. Ko je bil nekoliko bolj pri zavesti, mi je dejal:

„Fortuna prijatelj moj dragi! Fortuna, o Fortuna! Glej, domov sem prišel in že vso pot sem se veselil Štefke, kako me objame in poljubi, ko jo zbudim. Pa stopim v spalnico. Štefka je sople, sprča je ležala na postelji. Prižgem luč in jo gledam. Vsa lepa je bila, ampak razod-ta je ležala, in tako čudno narobe se mi je videlo vse, da me je kar pretreslo. Kar zabelelo me je! Stopim k omariči, da bi postavil svetloko nanjo; prej je stala na mizi. In glej, za kriščevo voljo, kaj najdem tam! Moje to ni...

V slučaju boleznij vsak hrepeni po ljubem zdravju. Torej je naša dolžnost nuditi vsakemu priliko, da kakor hitro mogoče izgubljeno zdravje zopet najde, sosebno v slučajih, ko je nujna pomoč potrebna, ako ni sam v stanu zmagati stroškov. Zdravniška služba se mora v tem smislu urediti. Toda ne samo onemoglemu obolenemu je javnost dolžna priskočiti na pomoč, naloga dežele je tudi varovati prebivalstvo pred boleznijo. Deželni zbor ima tu takoj hvalevredno polje: z vsemi sredstvi, ki so deželni zboru na razpolago, se mora zloraba alkohola posebno žganja omejiti. Seveda ima dežela na eni strani lepe dohodke, a kaj pomaga, če se več kakor ti dohodki znašajo, mora porabiti za žrtve alkoholizma. Znano je, da je nad 50% blaznih vsled alkoholizma v blaznici, koliko drugih boleznij pa še nastane, ki v najboljši dobi zamore truplo, si še misliti ne morete. Dohodki od žganja so le navidezni, ker izdatki dežele za brezštevilne žrtve alkoholizma niso nikjer zabeleženi, ker to se pavšalno računa med izdatke za bolnico itd. Koliko pa trpe posamezne občine, in koliko imajo doklad vsled tega lahko povedo kmečki župani.

Vsa kranjska dežela nima nobene hiralnice. Edina hiralnica v Ljubljani je v zasebnih rokah, in moramo biti veseli, da jo sploh imamo. Kdor ni sam opazoval bede oslabelega, za delo in zaslužek nezmožnega človeka, si sploh tega položaja predstavljati ne more, in tudi ne dejstva, da na Kranjskem nimamo hiralnic.

Blagor tistemu, ki ima sredstev, gorje pa tistemu, ki jih nima in mora v takem stanu beračiti. Položaj takega reveža je res grozen. Pri nas je vsa skrb za uboge prepuščena občinam. To cepljenje moči je vzrok, da vladajo glede preskrbovanja ubogih in hirajočih na deželi tako žalostne razmere. Županstva kratkomalo ne morejo zmagati zahtev. Zatorej je treba vso to akcijo centralizirati. Dežela mora prevzeti zgradbo hiralnic, občine pa morajo percentualno prispevati za vzdržavanje. Pravico bi pa imele oddati svoje uboge v hiralnico. Ako se to praktično uredi, bo pomagano v prvi vrsti ubogemu človeku, v drugi vrsti pa občinam, ki bi se oprostile teh skrbi. (Odobranje.)

Ako torej bodoči deželni zbor hoče kaj storiti za rešitev teh socialnih vprašanj: 1. skrb za mladino, 2. skrb za ohranitev zdravja prebivalstva, 3. skrb za preskrbovanje onemoglih ubogih, ima velikansko delo pred seboj. (Odobranje.)

Kolikokrat se čita, kadar se hoče izraziti blagostanje dežele — „Trgovina in obrt cvet.“ — Dolžnost deželnega zbora je, gledati, da s povečanjem prometa koraka enako tudi napredek v trgovini in obrti. Čez nekaj let stekla bo nova belokranjska železnica. Nov svet se bo odprl Ljubljani in deželi kranjski. Ako hočemo kaj imeti od tega, nas ta moment ne sme najti nepripravljenih. Z vsemi sredstvi moramo skrbeti, da ne bo šla trgovina z jugom preko naše dežele. Pripravljeni moramo biti, da pokažemo, kaj premore naša trgovina, kaj premore naša obrt, in da si osiguramo odjemalce za pridelke naše dežele na jugu. Da se to uresniči, potrebujemo takoj ustanovitev moderne obrtne in trgovske šole, spojene s permanentno razstavo naših izdelkov. (Živahno odobranje.) Kupec naj bi imel priliko vsak dan prepričati se o našem napredku in o izbournosti naših izdelkov, ter postati odjemalec. Naša skrb mora biti, izkoristiti takoj ugodni položaj nove železnice za Ljubljano in našo deželo tako, da bo že pred otvoritvijo železnice vse pripravljeno, česar potrebujemo. (Tako je!) Zadržništvo se mora spopolniti, kar ne ugaja, odstraniti in sicer takoj, potrebno pa ustanoviti.

„S temi besedami je privlekel iz žepa mojo novo kravato. — Dobro, da je bila nova, sem rekel sam pri sebi in sem si oddahnil. Ni je poznal, zakaj čisto nova je bila, za Štefko sem jo bil pripel.

— Gledam in gledam — tako je jecljal prijatelj Frljuga dalje, no, in seveda kmalu vidim, da je v resnici tako in tako. Kaj me je prijelo, sam ne vem. Veš, lovski nož sem imel pri sebi. Sovražil sem jo tisti trenutek, in če bi bil Bog na njenem mestu, planil bi bil in bi sunil njega, kakor sem njo. — Omahnil je Frljuga in je zaplakal, kakor otrok. Zastudil se mi je, tako je zacvilil.

„In kri mi je zaplala po žilah. Mislite si: zaradi mene! — Sram me je bilo, groza me je davila, smilil se mi je prijatelj, kes me je klal po duši, in čutil sem, da bi mi nemara odleglo, ako bi pokleknil predenj in bi mu povedal vse. Toda bal sem se, tako strahopetno sem se preplašil nad svojo mislijo, kakor bi se preplašila večina ljudi v enakem položaju. Poslušajte: tako podel sem bil, da sem hinavsko sklenil roke, še zdaj se spominjam, kako sem napravil. Križ božji, Frljuga; sem zaklical — kaj si pa misli! Frljuga, prijatelj ti moj ubogi! In kaj namerjaš zdaj?

— Kaj namerjam? — je vprašal Frljuga in me je žalostno pogledal. — Saj veš, kaj namerjam, ko sem zaklal svojo ženo, ki sem jo ljubil. Ali se ti ne zdi, da so moje roke krvave? Ne? Veš, kri se je razlila na široko.

Ustanovitev deželne banke, deželne zavarovalnice mora biti le vprašanje časa, kajti čim preje se ustanove, tem prej dobi dežela novih virov dohodkov.

Ureditev uradniškega in šolskega vprašanja je nujna potreba. Zakaj bi v naši deželi, ki ima toliko nadarjenega prebivalstva, ne prišli enkrat do tega, da bi a) alfabeti popolnoma izginili. V to svrhu je treba urediti šolstvo in imeti zadovoljno učiteljstvo. (Odobranje.)

Bodoči deželni zbor se ne bode mogel ogniti rešitvi tega vprašanja. Ne s silo in izzivanjem, z mirnim, pametnim postopanjem bomo prišli do skupne rešitve v splošno zadovoljnost. Pravičnost zahteva, da mora ljudski zastopnik skrbeti, da zamore biti vsak deželen gotove stopnje izobrazbe, ki mu odpre pot v življenje za eventualni poklic. Tako izobrazbo dajo meščanske šole, in teh nam sploh na Kranjskem primanjkuje. V tem oziru se bode moralo takoj kaj storiti, kajti če hočemo otvoriti obrtno in trgovsko šolo, moramo imeti kot predpogoj meščansko šolo. (Tako je!)

Ureditev hišnega davka se mora v kratkem izvršiti, kakor kažejo razprave v državni organizaciji društev hišnih posestnikov. Taka ureditev bo imela tudi posledice glede deželnih in občinskih doklad na hišni davek. Treba bo torej tudi gledati, da se ne vzame zopet z eno roko, kar se je z drugo dalo. (Tako je!)

Naša dežela je ustvarjena za promet tujcev. Deželni zbor ne sme tega dejstva prezreti, da je tujski promet izdaten vir dohodkov posameznikov in gotovo tudi indirektno deželi.

Društvo, ki se je v to svrhu ustanovilo, se mora izdatno subvencionirati, podpirati pa tudi z vsemi sredstvi vsa podjetja, ki se v naši deželi v to svrhu ustanove, in skušati dobiti tudi za te izdatke državne podpore. (Tako je!)

Našel bi vam, cenjeni volilci, še mnogo potrebnih naše dežele, ki stoji sedaj pred preobratom. Toda dovolj. Iz navedenega pa lahko presodite istinitost mojih besedi, katere sem izgovoril v začetku svojega govora, da je le v harmoničnem skupnem delovanju vseh slojev gospodarski napredek in uspeh mogoč. (Tako je! Res je! Živio!) Ta ideja mora pa tudi navdajati bodoči deželni zbor, da pri reševanju gospodarskih vprašanj morajo stopiti vse strankarske in osebne strasti v ozadje in merodajna mora biti edino le korist in napredek — ljudstva. In v tem smislu hočem tudi jaz v slučaju izvolitve delovati. (Dolgotrajno burno odobranje.)

Slovenci in balkanska federacija.

Naše stoletje lahko imenujemo dobo velikih socialnih prevratov, ki se pripravljajo stopiti z večjo silo na dan in kaj pomorejo vesoljnemu tlačnemu človeštvu do boljšega blagobitja. V znamenju človekoljubja, enakopravnosti in svobode se nam oznanja nova doba našega stoletja, v znamenju miru in napredka nas spodbuja k intenzivnejšemu delu za blagor človeštva. Stari privilegiji padajo kakor je videti, robstva in suženstva vsaj v oni meri, kakor nam ga kažejo pretekle dobe ne poznamo, povsod stopa na dan demokratizacija s svojo blagodejno silo.

Narodi, ki si niso zapisali na čelo samo boj, neizprosen boj, tekmujejo med sabo v raznih napravah človekoljubja hoteč še tukaj na zemlji zagotoviti svojim državljanom brezskrbno rajsko življenje. Temu nasproti so so vendar pokazale razne zapreke in težkoče, tako da je v mnogih straneh človekoljubno delovanje posameznikov

Ah, kako strašno! Kaj namerjam, praviš? Sam pojdem k orožnikom, preden se zdani: sram bi me bilo, ko bi me tirali v pričo drugih. Toda bojim se, da mi odreče beseda, ko bo treba povedati tujim ljudem, kaj se je zgodilo. In zategadelj sem prišel k tebi, Fortuna moj dragi, da te prosim, kakor se sam Bog prosi: nikoli več se ne bova videla na svetu, stori mi poslednjo uslugo. Ti dobri moj prijatelj, pojdi z menoj, in če bo treba, boš povedal ti mesto mene, kaj sem storil, in vse, kako in kaj. —

„Šla sva. Pred hišo je obstal:

— Pojdiva še k uji, pokažem ti jo! — je zaprosil tako žalobno, da mu nisem mogel odreči. Lahko si mislite, kako mi je bilo.

„Ležala je z razpletenimi lasmi, kakor na črni svili. Tako lepa, kakor je bila, ko sem odhajal. Pravzaprav seveda ni bila lepa, saj sem vam povedal... In vrhutega so bile njene oči odprte; gledale so name, preklinjale so me.

„In nekaj čudnega, nesramnega mi je prišlo na um.

— Frljuga — sem rekel — ves kaj, Frljuga, poslušaj prijateljsko besedo. Saj vidiš, kaj te čaka. Gorje je prišlo nate, zdaj ni več pomoči. Zaprt boš, uničen si za vse življenje. Glej, Frljuga, če je že tako — jaz bi ti rekel, da sam končaj, ako se ti zdi, da moreš!

„Frljuga je položil prst na čelo. — Prav imaš

takorekoč onemogočeno Zato so se osnovala in se osnujejo velike narodne in mednarodne zveze v obrambo posameznika, družine gotovih slojev ali celo celega naroda.

Med enake pojave današnjega časa moramo šteti tudi z vsjo opravičenostjo velik, skoro lahko rečemo, svetovni postulat, mednarodno zahtevo, da se potom konfederacije zajamči vsem narodom njihov obstanek in svobodni razvoj. Da se ustanovi nekaka velikanska zveza, ki zagotavlja svojim narodom popolno narodno samoupravo, jim jamči vse pravice, čuje nad njihovo posestjo in jih brani pred vsako krivico in vsakim napadom na njihovo narodno last.

Ne samo v interesu malih narodov naj bi obstajala enaka zveza, potrebo konfederacije čutijo veliki narodi sami. Tako je na primer za časa Napoleonovih vojsk, občutila cela Evropa potrebo se tesneje združiti v močno falango proti skupnemu sovražniku in ko je vzbuhnila rusko-japonska vojska in prinesla zmago žoltemu plemenu Japoncev, se je pričelo splošno kazati na žolto nevarnost, ki preplavi, kakor nekaj Huni in Mongoli, razkosano Evropo. Zato je stalo vprašanje evropske federacije mnogokrat na dnevnem redu in se razpravljalo pri vseh važnejših političnih prilikah, o raznih tozadavnih eventualitetah.

Sicer pa že obstojajo večje evropske federacije. Kaj je trozveza med Avstrijo, Italijo in Nemčijo drugega kot nekaka federacija vsaj v približnem smislu, kaj je drugega rusko-francoska zveza, razne trgovske in politične pogodbe, kakor nekaka federacija dotičnih držav, da zagotove evropski mir in ohranijo evropsko ravnotežje. Isti cilj bi imela splošna evropska federacija, v kateri bi bili zastopani vsi narodi in države Evrope in njenih kolonij v obrambo svojih pravic in svoje posesti, proti ostalim velikim narodom Azije in Amerike.

Ako se tedaj že veliki in mogočni narodi boje za svoj obstanek in opozarjajo na razne nevarnosti, ki mu mu utegnejo postati usodepolne, ako celo ti gospodarsko in kulturno visoko stoječi narodi čutijo potrebo se tesneje združiti in se organizirati v mogočno politično in gospodarsko silo, tedaj je tembolj v interesu malih politično in gospodarsko slabih narodov, da se okrepe in ojačijo in si s tem zagotove tudi sebi popolno individualnost v velikanskem kolesu.

Da se bavim s tem vprašanjem in da sem hotel podati par misli z ozirom na nas Slovence in Jugoslovane, me je privedel poseben odstavek o Slovencih v knjigi „La fédération de l'Europe“, katero je napisal znamenit profesor in sociolog I. Novicov. Nikakor ne mislim, da razrešim morda v teh vrsticah to važno vprašanje z ozirom na male balkanske narode in posebno z ozirom na nas Slovence, saj je to nemogoče, dokler se ne slišijo vsi zvonovi, dokler si niso vse narodnosti na jasnem in na čistem. Moje vrstice imajo samo namen, vzbuditi zanimanje za to vprašanje, ki postaja vedno bolj važno. Kakor stopa pred nas močno socialno gibanje, se ponavlja filozofija, naprave človekoljubja in mirnega razvoja, tako koraka vsporedno s temi pojavi federalizem, ki hoče s svojim zistemom končno zagotoviti splošno blagostanje. Švica in ameriške Zedinjene države so v tem pogledu zgled in priča blagostanja, katero zagotavlja federalizem.

(Sledi.)

Politični pregled.

Avstrijska delegacija.

V petek je zaključil pododsek za dobavo armadnih potrebščin svoja posvetovanja, tikajoča se gospodarskih, industrijskih in obrtnih dobav. V teh sklepih se zahteva, da se avstrijska državna polovica teh dobav udeleži v polnem, kvotno določenem delu; na sedežih posameznih

Fortuna — je dejal. Prav imaš; hvala ti... z bogom, z bogom!

„Objela sva se, poslednjikrat v življenju. Veste, in jaz sem bil tako nesramen, da sem se razjokal z njim vred; pokrižal sem ga, kakor je poljubil Iškarijot izdanega Krista, pa sem odšel. Frljuga je jokal, jokal.

„Ko sem bil že daleč na ulici, je počil strel. In jaz, gospod Kobencelj, sem se oddahnil. Nihče me ni videl, ko sem prišel in ko sem šel, ne prvič in ne drugič. Zato sem si tretji dan skrtačil cilindar in sem šel za njunim pogrebom. Žalostno je bilo, a sila lep kondukt je bil: dolga, dolga, črna vrsta ljudi, kakor kača, ki ji ne vidiš niti glave niti repa... Tisti dan sem vzel tudi dopust in mesec dni kasneje ste me videli tukaj.

„Zdaj, gospod Kobencelj, pač veste, zakaj sem tak, da se mi čudijo ljudje. Vrag me vzemi! Stavim, da vas je morila moja povest. No, če je dolgočasna, tem bolje: ni je treba praviti drugim. Pa lahko noč!“

Fortuna je vrgl goldinar na mizo. Vzel je klobuk in je odšel, ne da bi počakal natakario.

Drugi dan ga ni bilo v urad in ne v gostilno. Tretji dan tudi ne. In sploh nikoli več. Ljudje so se čudili; posebno potem, ko so ga čez štiri tedne pri Krškem potegnili iz Save. Zelen je bil in gnil; ribe so mu bile obrzle obraz.

Wladimir Levstik.

kornih poveljstev se naj ustanovijo komisije, ki bodo notirale in določevale cene; poljedelsko združništvo naj se po možnosti pospešuje; organizacija kontrolnih in evidenčnih poslov v poljedelskem ministrtvu se mora v kratkem skleniti in pred vsemi drugimi dobavitelji uvaževati poljedelske zadruge.

Ogrska delegacija.

V ogrski delegaciji se je razpravljalo o okupacijskem kreditu za Bosno in Hercegovino za l. 1908.

Hrvatska del. Vinković in Babić zahtevata avtonomijo Bosne in ostro bičata germanizatorično delo avstrijske vlade v okupiranih deželah. Vzlic temu, da je samo 12,6% ondotnih uradnikov Nemcev, se zahteva od vsakega uradnika znanje nemščine.

Del. Zboray kritizira upravo Bosne iz političnega in narodno-gospodarskega stališča in se izreka pohvalno o upravi Bosne, katera temelji na stališču: Bosna Bošnjakom.

Finančni minister Burian zavrača trditve Vinkovića glede germanizacije Bosne, naglašja, da je 83% vseh uradnikov Slovanov, med njimi 125 Bošnjakov. Znanja nemščine se ne zahteva obligatorično, pač pa znanje srbo-hrvaščine. Tudi se bode v kratkem deželi podelila avtonomija in so tozadavne predpriprave že končane. Glede dislokacij vojaštva omenja, da nima na to nikacega vpliva, vendar pa je glede te točke izključeno vsako Slovanom sovražno postopanje. Kar se tiče časnikaštva, omenja, da je isto v deželi še jako mlado in se mora šele šolati; zaradi tega je potrebno, da se tiskovni zakon strogo izvršuje.

Glede ustanovitve novih tovarov pripomni, da bo vlada vsako tozadavno delovanje rada podpirala; razširil se bode tudi kolodvor in Sarajevu in bode vlada v to svrhu izdala 3 milijone kron. Kar se tiče surtakse na sladkor, je upati, da se doseže z obojestranskima vladama ugodno sporazumljenje že od l. 1909 naprej.

Nato se sprejme okupacijski kredit v celoti in v posameznih točkah. S tem je ogrska delegacija vse predloge rešila.

Nemci proti ravnopravnosti češkega jezika.

Odbor nemških hišnih posestnikov v Hebu na severnem Češkem posvetoval se je te dni o vprašanju, kako bi se dale onemogočiti razprave v češkem jeziku pred tamošnjimi sodišči. Nasvetovalo se je, naj se vsakdo v občevanju s Čehi poslužuje hebskega narečja, katerega Čehi in sploh noben olikanec ne razume, nadalje naj se vsem češkim strankam odpovedo stanovanja v Hebu. Ravnotako naj bi vse nemške stranke, katere imajo češke podnajemnike, slednjim stanovanje odpovedale, ker bi se drugače njim samim odpovedalo. Ker se pa tudi nemška požrtvovalnost pri denarnem vprašanju neha, sklenilo se je, v svrhu oškodovanih hišnih posestnikov ustanoviti fond!

Da se te namere ne bodo uresničile, to je gotovo, ker iz gospodarskih vzrokov niso izvedljive, vendar pa kažejo naravnost blazno sovraštvo do Slovanov, kateremu je vsako sredstvo dobro, samo da se ohrani preperelo in samo s pomočjo nešteti predpravice in naglašanjem umetno prikrojenga posestnega stanja vzdržujoče se nemštvo.

Baron Rauch na Dunaju.

O tem, kar se je konferiralo v avdijenci med vladarjem, ogr. min. predsednikom Wekerlom in bar. Rauchom, se ne da dognati ničesar gotovega. Rauch, ki je sicer dosti gostobeseden, neče izdati vsebine pogovora.

Brez dvoma pa je, da se je govorilo v avdijenci v prvi vrsti o saborskih volitvah. Rauch je mislil preje razpisati volitve tako, da bi se vršile po vsi kraljevini isti dan. Ker pa Rauch namerava delati s terorizmom in vojaško silo — ko se mu je ponesrečilo skrbati skupaj izdajalsko lastno stranko — uvidel je, da na Hrvaškem ni toliko, vojakov, da bi zadostovali za vsa volišča na enkrat. Za to se zdi, da se vrše volitve zadnje tri dni tega meseca.

Rauchov položaj postaja čimdalje slabjši. V kraljevini nima zaslombe, na dvoru tudi ne posebnih simpatij, zlasti zaradi tega, ker se je ločil od žene, pa tudi radi tega, ker se na dvoru vedno natančneje bavijo s hrvatskim vprašanjem. Tudi Madžari sami ne upajo več v Raucha. Značilen je pogovor, ki ga je imel v seji delegacij madžarski delegat Nagy z dr. Medakovičem. Nagy je dejal, da bi Madžari sicer ne nasprotovali toliko hrvaškemu jeziku, če bi ga umeli; Rauch, da bo tudi po mnenju Madžarov doživel pri volitvah poraz. Medaković je očital Nagyju, da so ves spor izzvali Madžari na Hrvaškem, na kar je Nagy odgovoril, da je bilo to brez smisla.

Na dvoru računajo že baje s tem, kdo bi bil Rauchov naslednik. Prepričani so pa tudi, da bodo Madžari prisiljeni umakniti službeno pragmatiko. Nasledstvo v vladi mogla bi prevzeti skupina, ki se zbira okoli bivšega podbana dr. Nikolića, ki bi pa zahtevala vse drugačnih gatačij od Madžarov kot jih je imela koalicijska.

Uradniško gibanje na Hrvaškem.

Iz Osjeka poročajo 14. svečana t. l.: Avtonomni in zajedniški uradniki imeli so sestanek, na katerem se je sprejelo sledečo resolucijo: Kakor ostali naši stanovski tovariši po naši domovini izjavljamo tudi mi, da se poslužimo

volilne svobode po svojem prepričanju brez ozira na razne vplive in naj pridejo od katerekoli strani. — Slovenski uradniki zlasti v Ljubljani naj bi storili o priliki sedanjih deželnozborskih volitev isto; pokažejo naj odkrito pogum in naj se ne dajo preslepiti niti po osebnih vplivih ljudi, ki se jim ne gre za drugega, nego za mandate, ki jih love radi časti lakomnosti in želji po komandi. Svobodno uradništvo naj se otrese verig, v katere so ga oklepali in ga hočejo še nadalje frazasti laži-liberalci, ki jim je le za glasove za časa volitev za resno delo v korist volilcev pa ničesar, zgledov so podali dovolj. Od ošabnosti in lenobe dr. Tavčarja ali od nastopa dr. Trillerja v Proftovi aferi in njegovih štreberskih govorane v lastno reklamo, ni imel noben uradnik ničesar.

Trgovinska pogodba med Avstro-Ogrsko in Srbijo — sklenjena.

Pogajanja med Avstro-Ogrsko in Srbijo so zaključena in je sklenjena trgovinska pogodba med obema državama. Pogodbo je treba samo še tekstirati. V Avstro-Ogrsko se bo uvozilo iz Srbije na leto: 35.000 komadov goved in 70.000 prašičev. Avstro-ogrski veterinarji vršili bodo pregled skupno s srbskimi veterinarji. Prevoz mesa skozi Avstro-Ogrsko bo neomejen. Po novi trgovinski pogodbi je zavarovana industrija Srbije.

Protinemiški bojkot poljskega plemstva.

V Varšavi je prišlo o priliki proslave rojstnega dneva nemškega cesarja Viljema od strani poljskega plemstva do ostre demonstracije proti Nemcem, radi novega pruskega zakona, ki hoče razlastiti Poljake na Poznanjskem. Poljsko plemstvo je obvestilo vse lastnike hotelov, da bojkotirajo vsi Poljaki oni hotel, kjer bi priredil nemški konzul slavnostni banket v proslavo Viljemovega rojstnega dne. Radi tega so odklonili po vrsti vsi lastniki hotelov ponudbo nemškega konzula ter ni hotel na noben način nihče dati svojih prostorov na razpolago. Banket se je moral naposled vršiti v vojašnici ruskega polka, čegar imejitelj je nemški Viljem.

Dnevne vesti.

— Kandidat neodvisnih meščanov ljubljanskih dr. Vinko Gregorič je imel že priliko naslajati se nekoč na svobodomiselnosti svojega protikandidata dr. Ivan Tavčarja. Glavni založnik svobodomiselnosti na Slovenskem dr. Tavčar je namreč pred leti tudi proti svojemu sedanjem nasprotniku udeležil svoje napredne nazore na ta način, da je deželnemu uslužbencu dr. V Gregoriču radi „Slovenskega Lista“ lepo priskrbel ukor. To je sploh alfa in omega vse dr. Tavčarjeve politične modrosti — vsakega, še tako poštenega političnega nasprotnika moralno in materijelno ubiti. Pa saj ta slovenski samodržec ni niti najdelavnejšim pristašem svoje lastne stranke nikoli prizanašal, če niso hoteli trobiti v njihov rog. Svojo oblast kot deželni odbornik pa je ta mešanica brutalnega Robespiera in na cukrasti lastni besedi se opajajočega Mirabeauja izrabljal v nizkotne politične justifikacije. To je sloboda, to je moštvo! Zato je tudi prijadrala liberalna stranka srečno na rob propada, ker je po Tavčarjevem sistemu ubijala lastne ljudi iz osobne mrznje njegove in njemu na ljubo. Zato je tudi tako korumpirana, da ji ni najti para na svetu. A Tavčarju bi se makari še odpustila njegova brezmejna krivičnost, če bi njemu podrejeve uradnike preganjal kratkomalo kot politike. A mož ni bil nikoli v zadregi z lažmi, obrekovanjem in zavijanjem ubiti jim dobro ime, in naj so imeli še take zasluge. To je Tavčarjeva strahovlada, in te je treba konec narediti. Zato volilci v boj proti njemu in njegovi senci dr. Trillerju. Kdor je proti korupciji, kdor je proti temu, da bi se še nadalje morili in gazili v blato slovenski sinovi; kdor je proti temu, da se ubija naše najdelavnejše in najinteligentnejše ljudi; kdor sploh hoče odpraviti nezno strahovlado Tavčarjeve klike, ta voli naše kandidate! Združeni opozicijski naprej v boj za naše moše: dr. V. Gregorič in dr. Vladimirja Ravnarja!

— Proti zlorabi alkohola je tudi govoril na sobotnem shodu neodvisni kandidat g. dr. Gregorič ter opozarjal na velikansko škodo, katero prinaša zloraba alkohola, v prvi vrsti brez merno žganje pitje narodnemu gospodarstvu. Prepričani smo, da se je v tem žnjim strinjaj vsak, kdor ima kaj zmisla za narodno gospodarstvo, v prvi vrsti pa slovenski gostilničarji, katerim žganje pitje, katero se je v nekaterih naših krajih tako silno udomačilo, ne samo da ne donša nikakih koristi, temveč občutno škodo. Ako bi se kolikor mogoče omejila prodaja špirta in nesrečnega špirtovca, in bi se ljudstvo zopet oprijelo zdrave domače pijače, vina in piva, ne bi bilo samo pomagano ljudstvu samemu, temveč smo prepričani, da bi bili s to izpremembo najbolj zadovoljni tudi naši gostilničarji. V tem zmislu namerava delovati g. dr. Gregorič, ako bo izvoljen v deželni zbor.

— Dr. Tavčarjeva razgrajška klika, ki je prišla na sobotni shod s „hvalevrednim“ namenom, da bi razbila shod, se je v ta namen poslužila sredstva, katero res kaže

s kako „finimi“ ljudmi se ima opraviti v naši beli slovenski prestolici. Meščanski volilni odbor, ki je najel dvorano v „Mestnem domu“, se je nadejal, da bo velika gospoda poslala na zborovanje nekaj takih dvomljivih individuov, in je poskrbel zato, da ostane galerija zaprta. Prišli so pa gotovi „ljudje“ in sponarejenim ali kakšnim ključem odprli galerijo, odkoder so potem s svojimi neslanimi medklici hoteli motiti zborovanje. Daleč je že torej res prišlo pri nas, da se morajo posluževati „gospodarji bele Ljubljane“ takih sredstev, da bi se ubranili svojih nasprotnikov. Dejstva samega ne moremo drugače označiti kakor **vlom**, in sramota je ne za tiste „ljudi“, ki so se okrivili z njim, saj ti sramu ne poznajo, temveč za one, v katerih zmislu se je to storilo. Ali najbrž tudi ti ne poznajo sramu, in s tem je tudi povedano vse.

— **Človeško blato** je sredstvo, s katerim se za sedaj še ne bojuje dr. Tavčarjeva klika proti neodvisnim kandidatom, temveč ubogemu nedolžnemu papirju, plakatom, ki so naznanjali te kandidaturi, prepričani pa smo, da bi bila ta klika pripravljena isto „orožje“ rabiti tudi proti kandidatom samima. To je „liberalna“ kultura, kakoršno je videti na celovski cesti proti Šiški. Po vsem tem, kar se čita v „Slov. Narodu“, se ni čuditi, da delovanje tega glasila ljubljanske privilegirane „inteligence“ poraja tako lepo dišeče kulturne cvetke.

— **Dr. Tavčarjev volilni shod** se je vršil večeraj dopoldne v Mestnem domu. Ob navzočnosti kakih 400 poslušalcev, med njimi skoraj polovico nevolilcev, je otvoril shod kot peto kolo pri liberalnem političnem koleselju znani in občudovani dr. Kokalj. Ne bi se sicer obširnejše pečali s tem shodom, še manj pa s tem „kaj pa je tebe treba bilo“ dr. Kokaljem, ali možakar je v svojem nagovoru rekel par besedi, za katere mu ne bomo ostali dolžni odgovora, kajti te besede kažejo, s kako nesramnimi sredstev skuša liberalno klikarstvo rešiti iz poloma, ki sta ga mu pripravili neodvisni kandidaturi. Nesramne laži je treba zato, in nesramno laž in obrekovanje imenujemo dr. Kokaljeve besede, v katerih je trdil, da je na sobotnem shodu eden izmed govornikov — besede lete na dr. Ravniharja — priznal Nemcem vse njihove zahteve kot upravičene, da so se na sobotnem shodu celo slišali „haj!“-klici, s čimer je hotel reči, da so bili na shodu tudi Nemci, ki so odobraval s temi klici dr. Ravniharjeva izvajanja. Laž, nesramna laž je to in podlo zavijanje resnice, kakršne je zmožen samo predsednik liberalnega shoda. Dr. Tavčar se je sam v svojem govoru skoraj doslovno izrazil kakor dr. Ravnihar, poudarjajoč, da gredo vsem enake pravice, tudi Nemcem, toda nikakih predpravice, in dr. Ravnihar je rekel doslovno: „S stališča demokratizma in še bolj s stališča človeške pravičnosti terjamo za svoj narod polno samo- in enakopravnost, ravno tako kakor jo privoščimo Nemcem ali Italijanom. Enaka pravica za vse, toda nikakih predpravice!“ To je resnica in to resnico je pretvoril dr. Kokalj v ono zgoraj omenjeno nesramno laž! Sramota! Ako ni dr. Tavčar, kakor je rekel dr. Kokalj, nepopisan list, je pač dr. Kokalj sam popisan list, toda popisan z lažjo. — Dr. Tavčarjev ideal je stranka, on kandidira kot strankar, in Ljubljana mora ostati „napredna“. — Izvajanja neodvisnih kandidatov je navadna špekulacija na lahkoumnost volilcev, češ da obljubujeta, česar ne moreta dati. „Če dr. Ravnihar mahne z rokavom, pa bo padel iz njega milijon za učitelje.“ In če mahne dr. Tavčar z obema rokavoma, ne pade iz njih tudi — nič. „Kar je našteval dr. Gregorič, bi stalo 15 milijonov, in je tn je torej brezvestno kaj takega obljubljeni.“ — Kedar sta pa neodvisna kandidata obljubljala? Zahtevata pač, da se ustanove taki in taki zavodi, in kdor ima le količkaj možgan v glavi, ve, da se brez denarja kaj takega ne doseže. Zato pa je deželni zbor, da preudari, kje in kako dobiti sredstev za take prepotrebne zavode. In če se nič ne zahteva, se tudi nič ne dobi. „Obljube neodvisnih

kandidatov so vreča, v kateri naj bi kupili volilci dve nepoznani mački.“ Nam se pač zdi, da se nihče bolj ne boji teh „mačk“, kakor velemožni g. dr. Tavčar sam. Dr. Tavčar je velik humorist, isto je tudi pokazal, ko se je branil v „staro šaro“, v katero ga „hoče vreči dr. Ravnihar.“ Omonimo naj le, da smo zelo radovedni, koliko pijače je bilo obljubljeno tistemu barabežu, ki je vsakokrat na imenovanje dr. Ravniharjevega imena odgovoril svoj „izdajalec“, nekako tako, kakor se odgovarja v litinjah „za nas Boga prosil!“ Dr. Tavčar sicer nima namena koga osebno napadati. Dr. Gregorič je odločen klerikalec, dr. Ravnihar („za nas Boga prosil! Izdajalec!“) je pa „politična pilpogačica“ in tako je Velemožni pri kraju z neodvisnimi kandidati. Od dr. Tavčarja smo sicer nekaj več pričakovali, no pa res, mož je pokazal, da v resnici ne spada drugam, kakor v staro šaro. V svojem nadaljnem govoru se je bavil z baronom Schwarzom, imenoval deželno vladno ekspozituro S. L. S., Schwarz dr. Šušteršičevega lakaja, hudoval se nad voliščem v „Unionu“, hudoval se nad nemškim birokratizmom, hvalil barona Heina, priznal vsem, tudi Nemcem enake pravice, pa nobenih privilegijev in se spravil končno na volilno reformo na podlagi splošne in enake volilne pravice. Vnemal se je za redno delovanje v deželni zbor, obsojal kandidaturu dr. pl. Detele, pripisal odgovitve plačila potresnega posojila Hribarju, povedal, da ni njegova krivda, če je star, da bo hvaležen, če ga izvolijo, če ne, bo pa dejal: brez zamere. — Nato je nastopil dr. Triller. O njem ne bomo poročali dosti, ravnajo se po njegovih lastnih besedah, da ni nič drugega kakor kopija dr. Tavčarjeva. Pristavimo naj le še, da je ta kopija, hm, no, bolj — krtačni posnetek, pri katerem je zmanjkalo barve in je bila tudi krtača že slaba. Zanimanja za njegov govor ni bilo nobenega in celo časniki so položili svinčnike na mizo, ko je začel. Nekaj pa moramo poudariti iz njegovega govora: njegovo strašansko doslednost. V začetku je trdil, da gledena volilno reformo stoji na skrajnem levem krilu za splošno in enako volilno pravico, ali kmalu se je mož premislil in povedal, da je ta zahteva zelo akademičnega značaja, da se ne bo dala takoj doseči, in da se do tedaj zadovoljuje s čim najobširnejšim razširjenjem volilne pravice. — Ko se je še nekoliko mož polaskal socialnim demokratom in učiteljstvu in povedal, da ni Miklavž, ki bi nosil polne košare darov svojim volilcem, kar mu prav radi verjamemo, prepričani, da bi še tisto pokvaril, kar bi drugi pridobili, ter povedal, da ne gre za osebe, temveč za stvar, je z obupnim glasom še pozivljaj k disciplini ter zaključil: „Iz golih vaših rok želim mandata, ali pa nobenega!“ O grda beseda — „gole roke“, kajti iz golih rok še nihče ni ničesar dobil, in če dr. Triller v golih rokah volilcev išče mandata, bo tudi sam ostal — golih rok! G. dr. Tavčar, ki ste med Trillerjevim govorom tako pozorno motrili oblačno nebo ljubljansko, vaš nesrečni privesek pač res še bolj paše v staro šaro, kakor vi sami. — Ko je nato še dr. Kokalj „dal duška“ svojemu „srecu“ ter ravno tako želel, da bi enakega „duška“ dali tudi svojim „srecem“ zborovalci in ga je Hribar opomnil, da naj vpraša, če še kdo želi govoriti, čegar ni bilo, je bil komedije konec.

— **Klerikalno nasilstvo.** Brzojavno se nam poroča iz Velikih Lašč, da so klerikalci shod neodvisnih kandidatov razbili. Rus in Merhar nista vsled silnega krika mogla do besede. S takimi nasilstvi hočejo klerikalci onemogočiti javne shode. To je sramota za stranko, ki zahteva zase vso svobodo. Obširnejše poročilo sledi, a že danes povemo, da si takih nasilstev ne bomo dopuščali.

— **Zlato poroko** sta obhajala večeraj, v nedeljo, g. Matej Gärtner in soproga ga. Franciška roj. Schobert. G. Gärtner se je udeležil italijanske in ogrske vojske l. 1848. in 1849. Po končani vojski je g. Gärtner služil v Galiciji. Po končani vojaški službi je služil 44 let pri južni železnici kot sprevednik in pisarniški sluga. Izmed otrok

jubilantovih živita sinova Franc in Slavko, prvi učitelj, drugi pa sluga Mestne hranilnice v Ljubljani, hčerka Marija pa kot soproga g. pl. Trnkoczyja. Vnukov živi 16. Cerkveno slavnost je opravil g. pl. Haidrich, ki je jubilanta poročal tudi pred 50 leti. Slavljencema in celi družini naše najpriskrenejše častitke!

Brzojavna in telefonska poročila.

Slovenska zmaga.

Brežica 17. februarja. Pri volitvi v okrajni zastop brežiški so v veleposvstvu zmagali Slovenci. Nemci se volitev niti udeleželi niso.

Razburjenost v Kočevju.

Kočevje 16. februarja. Slovenci so kupili sredi mesta Kočevje hišo, v kateri se namesti slovenska gostilna in čitalnica. Razburjenje med kočevskimi Nemci vsled tega velikansko. Vrše se demonstracije.

Železnica v Sadžaku.

Berolin 17. februarja. „Vossische Zeitung“ se poroča iz Sredca: V tukajšnjih ministrskih krogih se Aerenthalov načrt sandžaške železnice zasleduje z velikansko pozornostjo, ker se smatra ta načrt kot nekak začetek porazdelbn Balkana v gospodarske interesne sfere raznih velesil. Bolgarija bo z vsemi močmi delala na to da doseže železniško zvezo z Macedonijo.

Berolin 17. februarja. „Beroliner Tagblatt“ poroča iz Haaga: Neki član visoke diplomacije se je jako ugodno izrazil o dobrem razmerju med Avstrijo in Susijo, kate-rega Aerenkalov železniški načrt ne more razdreti. Avstrija ima nepobitno pravico do zgradbe sandžaške železnice. Tudi železniška zveza od Donave do Adrije ne bo dala povoda kakemu sporu.

Vest, da odstopi Izvoljski (ruski minister vnanih zadev — prip. uređ.) je neosnovana.

Carigrad 17. februarja. Vest, da sta ruski in italijanski poslanik pri sultanu protestovala proti sanžški železnici je popolnoma neosnovana.

Protipoljska predloga.

Berolin 16. februarja. Razlastitvena predloga v pruski gosposki zbornici ni dobila večina. Komisija, kateri se je predloga izročila, je znatno izpremenila celi načrt. Razlastitev je nemogoča pri cerkvenih posestih, posestih dobrodelnih ustanov, posestev, ki se že 10 let v lasti fideikomisa, sploh posestev, ki so že 10 let last istega lastnika, io posestva, ki so prešla potom postave ali testamenta v roke žene po možu ali nasprotno ali od dedičev prve in druge vrste. V slučaju, da gosposka zbornica sprejme predlog komisije, bo morala predloga nazaj v poslansko zbornico. Vlada je vsled tega v silnih škripcih in se trudi, da bi dobila večino na svojo stran, kar se ji bo pa težko posrečilo.

Grčija v Macedoniji.

Carigrad 17. februarja. V Dardi v Goriškem okraju so našli pisma grških čet, iz katerih se spozna namen njihovih započelih akcij v Macedoniji.

Portugalska.

Berolin 17. februarja. „Lokalanzeigerju“ se poroča iz Lizbone, da Frankovi pristači nujno zahtevajo, da se pokliče izgnanega Francota nazaj, ter groze republikanskim vooteltjem, da se bo sicer zgodilo z njimi, kakor s kraljem Carlosom. Za vsak slučaj kakih izgredov sta pripravljena v Lizboni dva polka.

Portarturska obravnava.

Petrograd 16. februarja. General Dombrovsky zagovarja generala Focka trdeč, da se obtožbe proti Focku naslanjajo le na denunciranje admirala Smirnova in časninarska poročila. Avtentičnih podatkov o prodaji Port Arturja sploh ni. Na podlagi izpovedb prlč, da ni mogoče Focka obsoditi. V ponedeljek (danes) se končajo govori braniteljev.

Turčija in Perzija.

Carigrad 17. februarja. Tuške čete niso zapussile Sandžbulaka v Perziji, ker sultanovo povelje še ni dospelo poveljniku v roke. Perzijski poslanik v Carigradu, ki je bil odpoklican ostane na svojem mestu.

Obrtna kreditna zadruga registrovana zadruga z neomejeno zavezo

priporoča zlasti obrtnikom pristop k tej zadrugi. Zadrugi namen je zlasti obrtnikom preskrbeti kolikor mogoče cen kredit. Vložne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$

Uradne ure so vsak torek in petek od 11.—12. ure v Zadrugi zvezi, Miklošičeva ulica.

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnic:
2.000.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

Ljubljanska kreditna banka

▽ Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po $4\frac{1}{2}\%$

Sprejema zglasila za subskribojijo deležev Hotel. družbe z o. z. Triglav po 500, 1000, 5000 in 10.000 K

Podružnica v Spljetu

Reservni fond:

200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.